

Nr 111.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om trafikförbindelserna mellan Pajala och Kiruna.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 140, av herr S. V. Hansson och den andra inom andra kammaren, nr 181, av herr E. Hage m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte, på grundvalen av riksdagens år 1936 fattade positiva beslut om en utredning i ämnet, anmoda Kungl. Maj:t att, efter ytterligare utredning, till en kommande riksdag framlägga ett utarbetat förslag till åstadkommande av en statlig — eller eventuellt en på effektivt sätt statsunderstödd — billinje från Pajala till Kiruna.

I en av 1936 års riksdag avlåten skrivelse nr 168 har riksdagen i anledning av väckta motioner hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning rörande möjligheterna till en förbättring av samfärdselförbindelserna å sträckan Pajala—Kiruna. I sin motivering anförde riksdagen bland annat följande:

Riksdagen har redan tidigare år 1929, i anledning av väckt motion, haft under övervägande frågan om statlig busstrafik å linjen Pajala—Kiruna. I statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 9) uttalades sympatier för motionsförslaget, men framhölls, att de i motionen framförda önskemålen syntes komma att beaktas utan någon särskild riksdagens åtgärd. Härvid åsyftades, att de postverkets omnibussar, som bleve övertaliga i samband med statens järnvägars övertagande av busstrafiken å linjen Övertorneå—Pajala, skulle kunna insättas på linjen Pajala—Kiruna. Någon dylik postdiligenstrafik på linjen Pajala—Kiruna har dock ej ännu igångsatts.

Såsom i de nu väckta motionerna framhållits — och jämväl tidigare av riksdagens vederbörande utskott betonats — kunna särskilda skäl åberopas för att staten lämnar sitt bistånd för att skaffa förbättrade kommunikationer åt befolkningen i den vidsträckta, mellan järnvägslinjen Boden—Kiruna och Torne älv belägna gränsbygden. Att märka är hurusom denna befolknings redan förut hårda livsbetingelser i viss mån torde hava ytterligare skärpts genom koncentrationen av gruvdriften till malmfälten vid riksgränsbanan. Vid sidan av skogsbruket är i dessa trakter huvudnäringen jordbruk, för vilket fortsatta utveckling goda förutsättningar anses föreligga. Avsättningsmöjligheterna till gruvsamhällena av lantmannaprodukter samt skogsprodukter böra särskilt beaktas. Från de berörda kommunerna har framhållits den avgörande betydelse, som förbättrade och mera regelbundna samfärdselförbindelser skulle hava för att vidmakthålla en livskraftig, arbetsduglig jordbrukarbefolkning, vars förekomst dessutom är en betingelse för tillgodogörandet av därvarande skogsområden.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter finner riksdagen frågan om en statlig automobiltrafik å linjen Pajala—Kiruna vara förtjänt av övervägande från Kungl. Maj:ts sida. Såsom av motionärerna framhållits synes den ekonomiska insats, som för ändamålet kan erfordras, ej behöva bliva alltför vittutseende. Närmast torde väl böra undersökas, huruvida ej trafiken kan omhänderhavas av postverket, på sätt redan är fallet i fråga om ett flertal postdiligenslinjer, som för närvarande tillgodose kommunikationsbehoven inom andra glest befolkade trakter i Norrland.

Utskottet.

I sin ovannämnda år 1936 till Kungl. Maj:t avlåtna framställning om undersökning av möjligheterna till en förbättring av samfärdselförbindelserna å den 187 kilometer långa sträckan Pajala—Kiruna framhöll riksdagen vissa skäl, som kunde åberopas för att staten lämnade sitt bistånd för att skaffa förbättrade kommunikationer åt befolkningen i den vidsträckta, mellan järnvägslinjen Boden—Kiruna och Torne älv belägna gränsbygden.

Efter remisser till generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen och länsstyrelsen i Norrbottens län av riksdagens framställning har Kungl. Maj:t emellertid den 17 januari 1941 funnit vad i ärendet förekommit ej föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I sitt utlåtande i ärendet den 19 december 1936 uttalade generalpoststyrelsen som sin mening, att busslinjen borde handhas av statens järnvägar. Sedan därefter en sådan tanke avböjts av järnvägsstyrelsen i dess utlåtande den 30 december 1937, remitterades ärendet till länsstyrelsen, som i utlåtande den 27 december 1939 — under andragande av vissa allmänna synpunkter men utan att i övrigt närmare ingå på de utvägar, som kunde stå till buds för planens realiserande — tillstyrkte en statlig trafik genom statens järnvägar. Järnvägsstyrelsen har därefter så sent som den 10 december 1940 avgivit förnyat yttrande. Det förtjänar uppmärksammas, att styrelsen numera ej vill motsätta sig en statlig trafik på vanligt sätt och med normala taxor genom styrelsens försorg.

De skäl, som föranledde 1936 års riksdag att taga initiativ i frågan, anser utskottet alltjämt kvarstå oförminskade. Omnämnas må exempelvis behovet av bättre, framförallt mera reguljära, transportmöjligheter för jordbruksprodukter till Kiruna och eventuellt andra platser utmed riksgränsbanan, ett trafikbehov som statens järnvägar i samband med öppnande av en sin busstrafik har möjligheter att tillgodose.

En svårighet för en statlig trafiks ordnande är emellertid de ersättningskrav, som kunna framkomma från de utefter linjen redan arbetande privata omnibusföretagen. Någon utredning i detta hänseende har ej företagits sedan år 1936, då genom generalpoststyrelsen inhämtades, att de båda dåvarande privata trafikföretagen på sträckan Pajala—Kiruna voro villiga att överlåta sina trafikrättigheter på postverket mot en köpeskillning av 80,000 respektive 60,000 kronor, varvid i köpet skulle ingå en respektive två omnibussar. Dessa anbud fann generalpoststyrelsen höga. Det synes befogat förutsätta, att genom vederbörande ortsintressenter — men också på länssty-

relsens initiativ — större klarhet på denna viktiga punkt skall kunna åstadkommas än den som vunnits under frågans tidigare utredningsstadier.

I frågans nuvarande läge anser sig utskottet böra hemställa,

att motionerna I: 140 och II: 181 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 maj 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Asplund, Bernhard Nilsson, Bergman, Heiding, Andrén, Sven Larsson, Karl Magnusson, Bäcklund, Gustaf Iwar Anderson* och *Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Danielsson, Isacson, Holmdahl, Andersson* i Malmö, *Wallentheim, fru Alvéén*, herrar *Hansson* i Rubbestad, *Åkerström* och *Eriksson* i Frägsta.

Reservationer:

1) av herrar *Asplund* och *Bäcklund*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I sin ovannämnda — — — utskottet böra hemställa,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 140 och II: 181 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ytterligare utredning snarast möjligt rörande möjligheterna till en förbättring av samfärdselförbindelserna å sträckan Pajala—Kiruna samt om framläggande för en kommande riksdag av därav föranlett förslag.»;

2) av herr *Jonsson* i Eskilstuna.
